

השפעת הסכסוך הישראלי-פלסטיני על מדיניות-החוץ הישראלית

סיכום פאנל ציבורי שקיימו מכון מיתווים והמכון ליחסים בינלאומיים
ע"ש לאונרד דיוויס ב-13 ביוני 2017 באוניברסיטה העברית בירושלים

ב-13 ביוני 2017 קיימו [מכון מיתווים](#) ו**המכון ליחסים בינלאומיים ע"ש לאונרד דיוויס** יום דיונים משותף במסגרתו בחנו את ההשפעה שיש לסכסוך הישראלי-פלסטיני על מדיניות-החוץ הישראלית. הדיונים התבססו על מחקרים וניירות מדיניות שפרסם לאחרונה מכון מיתווים, ובהם [עקרונות מנחים לתפיסת מדיניות-חוץ חדשה](#), מאמר של יעל פתיר בנושא [מדיניות-חוץ ישראלית תומכת-שלום](#), ו**סקר דעת קהל** שנערך בתחילת חודש יוני בשיתוף [קרן פרידריך אברט](#) ושבחן את יחסי ישראל עם ארצות הברית, אירופה והמזרח התיכון לאור הסכסוך המתמשך.

יום הדיונים כלל סדנת-מומחים ולאחריה פאנל ציבורי בו השתתפו: פרופ' אלי פודה, חבר ועד מנהל במכון מיתווים ומרצה באוניברסיטה העברית; גב' ג'יידא רינאוי-זועבי, מנכ"לית אינג'אז – מרכז מקצועי לקידום הרשויות המקומיות הערביות; עו"ד טליה ששון, נשיאת הקרן החדשה לישראל; וחבר הכנסת לשעבר ניצן הורוביץ, עמית מדיניות במכון מיתווים. את הפאנל הנחה מר יגאל פלמור מהסוכנות היהודית, לשעבר דובר משרד החוץ. משתתפי הפאנל דנו בצורך בתפיסת מדיניות-חוץ חדשה לישראל.

פרופ' פודה קבע בדבריו שיש לראות בישראל חלק מהמזרח התיכון, ולהפסיק להתייחס אליה כאל שחקן חיצוני לאזור. הוא קרא לישראל לאמץ מדיניות-חוץ יצירתית ויוזמת יותר, שמקדמת שלום הלכה למעשה ולא רק מצהירה על נחיצותו מן השפה ולחוץ. פרופ' פודה הסביר שלאורך השנים ישראל כמעט שלא הציגה יוזמות שלום משל עצמה, ושכעת יש הזדמנות וצורך לעשות כן. הוא הזהיר שמאמצי ממשלת ישראל לקדם נורמליזציה עם העולם הערבי ללא התקדמות בתהליך השלום הישראלי-פלסטיני צפויים להיכשל. לדבריו, אומנם יש כיום הזדמנות לישראל לעצב מחדש את היחסים שלה עם מדינות מרכזיות בעולם הערבי, אך ללא פריצת דרך עם הפלסטינים, חלון ההזדמנויות הזה צפוי להיסגר.

גב' רינאו-זועבי טענה שבחברה הערבית בישראל מתפתחת זהות אזרחית ישראלית חדשה, גם כתוצאה מהכאוס ששורר בעולם הערבי. לערבים בישראל יש מחויבות לקידום הדמוקרטיה בישראל ורצון לסייע ליחסי ישראל-ערב. ביכולתם, למשל, לשמש כנושאי מסרים בין ישראל לשכנותיה. ואולם, על מנת שיוכלו לעשות כן, יש להבטיח קודם כל שוויון זכויות יהודי-ערבי בישראל. לדבריה, השמאל בישראל צריך לרתום קבוצות אוכלוסיה חדשות למאבק למען הדמוקרטיה והשוויון, אותן לא הצליח לגייס למאבק למען השלום. רינאו-זועבי ציינה כי בציבור הישראלי רווחת אדישות ביחס לסכסוך הישראלי-פלסטיני, ואילו בציבור הפלסטיני שורר ייאוש שנובע מהרחבת ההתנחלויות ומהתרחקות פתרון שתי המדינות כתוצאה מכך.

עו"ד ששון קבעה שהמחיר אותו צריכה ישראל לשלם עבור השלום ידוע – נסיגה מהשטחים שכבשה ב-1967. לדבריה, כשישראל בונה התנחלויות בשטח שמיועד למדינה פלסטינית עתידית, העולם מבין שפני ישראל אינם לשלום. לדבר יש השלכות חמורות על יחסי החוץ של ישראל והוא מרחיק את ישראל מבעלי ברית מסורתיים במערב. ששון הזהירה שישראל לא יכולה להוסיף ולהיות דמוקרטית כשהיא ממשיכה לשלוט על שלושה מיליון פלסטינים. השגת פתרון שתי המדינות הוא לפיכך אינטרס לאומי ישראלי, ודרושה מדיניות שתקדם זאת. ואולם, ששון הביעה חשש שהציבור בישראל יבין את הצורך בהקמת מדינה פלסטינית רק כאשר המחיר שיגבה המשך הסטטוס קוו יהפוך גבוה יותר.

ח"כ לשעבר הורוביץ טען שלאיחוד האירופי יש אינטרס עמוק ביישוב הסכסוך הישראלי-פלסטיני, אך לדבריו האיחוד מתקשה להשפיע באופן משמעותי על מצב העניינים, ומתמקד כיום באתגרים דחופים יותר. ההצעה שהגיש האיחוד האירופי לישראל (ולפלסטינים) לכוון שותפות מועדפת מיוחדת לאחר השגת השלום היא תמריץ משמעותי לשלום. עד כה ישראל בחרה להתעלם מההצעה זאת, ומדובר בטעות. עליה להגיב לכך בחיוב. הורוביץ הדגיש שהשמאל בישראל לא צריך ליחל שאירופה תפעיל לחץ על ישראל בנושא הפלסטיני, הואיל והשינוי צריך לבוא מבפנים. לדבריו, ישראל זקוקה למדיניות-חוץ תומכת שלום, אך הדבר יתאפשר רק לאחר שינוי פוליטי ותחת הנהגה ישראלית חדשה.

הסקר בוצע בראשית יוני 2017 על ידי מכון רפי סמית ובשיתוף קרן פרידריך אברט, בקרב מדגם מייצג של האוכלוסייה הבוגרת

נתון מסקר מכון מיתוים
יוני 2017

